

(25 1)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 112 van de zitting 1892—1893.)

§ 1. Indien de ondergeteekende had kunnen vermoeden dat het der Kamer aangenaam zou zijn geweest bij de Nota's van Wijzigingen, die vóór het onderzoek in de afdelingen zijn ingezonden, tevens gewijzigde wetsontwerpen te ontvangen, zou hij de aanbieding daarvan niet hebben nagelaten. Hij meende echter dat de behoefte aan gewijzigde wetsontwerpen zich eerst zou doen gevoelen bij de openbare beraadslagingen, en dat het aanbeveling verdiende ze eerst in te dienen na de verschijning van het Voorloopig Verslag, opdat, ingeval dat Verslag aanleiding gaf om nadere wijzigingen voor te dragen, ook deze in de gewijzigde wetsontwerpen konden worden opgenomen. Inderdaad acht de ondergeteekende na kennisneming van het Voorloopig Verslag enkele nadere wijzigingen in de wetsontwerpen noodig, die zijn aangegeven in twee hiernevensgaande Nota's van Wijzigingen. Thans worden ook gewijzigde wetsontwerpen aangeboden.

De Koloniale Staten in Suriname en de Koloniale Raad in Curaçao zijn volgens de Regeeringsreglementen geen colleges, aan welke de Regeering adviezen kan vragen. Hun gevoelen over de ingediende wetsontwerpen is dan ook niet ingewonnen. Zij hebben ter zake van deze ontwerpen geen gebruik gemaakt van de bevoegdheid, hun gegeven bij de artikelen 103 en 95 der Regeeringsreglementen, maar de Surinaamsche Koloniale Staten hebben in § 1 van hun Voorloopig Verslag over de begroting voor 1894 ter sprake gebracht wat zij noemden „een der hoofdpunten betreffende de aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden wijziging van het Surinaamsche Regeeringsreglement”, namelijk het voorstel om in art. 148 de woorden „wet of koloniale verordening” te vervangen door „algemeene verordening”. Die verandering werd onraadzaam geacht. „Met het voorschrift van art. 148 Regeeringsreglement” — zegt het Verslag der Staten — „is, meende men, het juiste beginsel gehuldigd. Bevoegdheid tot het heffen van belastingen komt toe aan de macht, die geroepen is het huishouden te regelen. Van regeling of vaststelling nu der Surinaamsche begroting bij Koninklijk besluit is in het Regeeringsreglement geen sprake; het wordt in de wetsontwerpen tot wijziging daarvan ook niet voorgedragen. Mocht eene noodige regeling bij koloniale verordening achterwege blijven — hetgeen met het oog op art. 21 Regeeringsreglement niet dan aan vertraging van de zijde der Koloniale Staten zou zijn toe te schrijven — of een conflict tusschen Gouverneur en Staten zich voordoen in den vorm van verwerping eener ontwerpverordening, zoodat aanleiding zou kunnen bestaan voor tusschenkomst van het moederland, dan, geloofde men, bracht het eigenaardige der aangelegenheid, die het hier geldt, heffing van belasting, ook mede dat voorziening plaats vond bij de wet en niet bij Koninklijk besluit”. In § 2 van datzelfde Voorloopig Verslag werd aan het Koloniaal Bestuur in overweging gegeven om, „nu er voorstellen tot wijziging van het Regeeringsreglement bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanhangig zijn, aan de Regeering aan te bevelen eene aanvulling van art. 69 4° van het Regeeringsreglement in dezen zin, dat met behoud van het bestaande voorschrift de

gewone wetgever tevens bevoegdheid verkreeg het kiesrecht toe te kennen ook aan hen die in de personeele of inkomsten-belasting alleen een bedrag van ten minste f 15 betalen.” Dit laatste punt komt hieronder in § 2 ter sprake. Wat het eerste punt betreft, meent de ondergeteekende het volgende te moeten opmerken.

Met de stelling, dat de bevoegdheid tot het heffen van belastingen toekomt aan de macht, die geroepen is het huishouden te regelen, schijnen de Koloniale Staten te bedoelen dat dezelfde macht, die de begroting vaststelt, ook over het heffen van belastingen moet hebben te beslissen. Dit is juist, in dien zin, dat geene belastingen mogen worden geheven dan waartoe de begrotingswetgever zijne toestemming heeft verleend. Maar daarom behoeven de belasting-verordeningen nog niet door den begrotingswetgever te worden gemaakt. Dit geschiedt immers thans ook niet wanneer eene belasting-regeling wordt gemaakt bij koloniale verordening. Dat geene belasting in Suriname ten behoeve van de kolonie zal worden geheven zonder toestemming der Wetgevende Macht, zal art. 112 van het Regeeringsreglement, indien de voorgestelde wijziging tet stand komt, waarborgen; eene Rijksbelasting, zoo die eenmaal ter sprake kwam, zou op de Rijksmiddelenwet moeten voortkomen en dus evenmin zonder toestemming der Wetgevende Macht geheven kunnen worden. Doch er is geen reden om aan te nemen, dat, mocht de koloniale wetgever met opzicht tot het regelen van eene belasting tekort schieten, dan altijd de behoefte aan regeling bij de wet zou bestaan, die de Grondwet als voorwaarde van het optreden van den Rijkswetgever heeft gesteld. En dat zou het geval moeten zijn om regeling door den Koning te kunnen uitsluiten.

I. Wijziging van het Regeeringsreglement voor Suriname.

§ 2. Door de leden, die de meening uitspraken dat de instelling der Koloniale Staten niet aan haar doel heeft beantwoord, is de wensch te kennen gegeven dat de Staten vervangen zouden worden door een Koloniale Raad, als in Curaçao, of dat anders de bevoegdheid der Staten belangrijk zou worden ingekrompen. Noch het een, noch het ander komt den ondergeteekende raadzaam voor. De bevoegdheden van de Koloniale Staten zijn dezelfde als die van den Kolonialen Raad in Curaçao, en tegen hare regeling is, naar het voorkomt, geen gegronde bedenking te maken, dan alleen wat betreft het in de Memorie van Toelichting in de eerste plaats besproken punt, waaromtrent thans eene voorziening wordt voorgedragen. Het eenige in de Regeeringsreglementen gewortelde verschil tusschen de Koloniale Staten en den Kolonialen Raad bestaat hierin, dat de leden der Staten (tot dusver slechts voor een gedeelte) door kiesgerechtigden worden gekozen, terwijl de leden van den Kolonialen Raad door de Regeering worden benoemd. Afschaffing van het kiesrecht in Suriname, nadat men aldaar sinds 28 jaren in het genot daarvan is geweest, zou een kwalijk te rechtvaardigen terugred zijn, die niet zou nalaten eene groote ontstemming te veroorzaken, voor den gang van zaken in de kolonie veel bedenkelijker dan hetgeen van het bestaande stelsel te duchten zou kunnen zijn.

Ziet de ondergeteekende voor afschaffing van het kiesrecht in Suriname geen reden en verwacht hij daarvan geen heil, dat de wijze, waarop het kiesrecht thans is geregeld, voor verbetering vatbaar is, wordt door hem geenszins betwist. Dat hij voor uitbreiding van het recht gestemd is, bleek reeds uit de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag betreffende de Surinaamsche begroting voor 1893. Bij hetgeen daar gezegd werd, had de ondergeteekende echter alleen het oog op eene wijziging van het Surinaamsche kiesreglement, strekkende om den census, die thans op f 40 gesteld is, te verlagen tot het minimum van f 20, in artikel 69 van het Regeeringsreglement voorgeschreven. In het Voorloopig Verslag zijn nu aan dit onderwerp uitvoerige beschouwingen gewijd, welke betrekking hebben zoowel op eene verlaging van den bestaanden census als op eene wijziging van art. 69 van het Regeeringsreglement in dien zin, lat de census niet meer uitsluitend zou worden bepaald

door het bedrag, hetwelk in het complex der directe belastingen wordt betaald. En het denkbeeld, om nevens den thans door het Regeeringsreglement voorgeschreven census-grondslag een anderen in te voeren, is, gelijk hierboven in § 1 werd gezegd, ook door de Koloniale Staten geopperd. In hetgeen wordt voorgesteld, bestaat echter verschil. De Koloniale Staten zouden — bij handhaving van den bestaanden census op f 40 — eene wijziging van art. 69 van het Regeeringsreglement wenschen in dier voege, dat het kiesrecht kon worden toegekend ook aan hen, die in de personeele belasting ten minste f 15 betalen; in het Voorloopig Verslag wordt — nevens verlaging van den bestaanden census tot f 20 — aanbevolen de gelegenheid te scheppen tot toekenning van het kiesrecht ook aan hen, die voor een zeker inkomen in de personeele belasting of een zeker bedrag in de belastingen op de huurwaarde en de akkerelden betalen. Ook de ondergeteekende is tot de overtuiging gekomen dat wijziging van art. 69 van het Regeeringsreglement raadzaam is. Alvorens een bepaald voorstel te kunnen doen heeft hij echter nog meer gegevens noodig. Er bestaat, naar hij meent, geene reden om de behandeling van het onderhavige wetsontwerp daarop te doen wachten; zelfs zou hij het niet wenschelijk achten die ingewikkelder te maken door er het kiesrechtvraagstuk aan te verbinden.

Aan de in het Voorloopig Verslag gewraakte en ook naar het oordeel van den ondergeteekende op eene misvatting van de wettelijke bepalingen gegronde praetijk, om niet als kiezers aan te merken wie niet in het burgerregister zijn ingeschreven, is reeds een einde gemaakt, nadat de ondergeteekende in Maart van het vorig jaar zijne inzichten aangaande dit punt aan den Gouverneur had kenbaar gemaakt. Dientengevolge zal het aantal kiesgerechtigden in Suriname eene niet onbeduidende vermeerdering ondergaan.

§ 3. Naar aanleiding van de in het Voorloopig Verslag voorkomende beschouwingen over plaatselijke instellingen meent de ondergeteekende hier in de eerste plaats in herinnering te moeten brengen, dat art. 115 van het Regeeringsreglement voor Suriname reeds den weg geopend heeft om daartoe te geraken. Een eerste stap in de door het Voorloopig Verslag besproken richting was al onder het vorige Regeeringsreglement gedaan in de districten Nickerie en Coronie, waar aan de districts-commissarissen commissiën uit de ingezetenen zijn toegevoegd, bestaande uit drie raden-hoofdingelanden, die door den Gouverneur telkens voor drie jaren benoemd worden uit dubbeltallen, door de districts-commissarissen opgemaakt. Deze commissiën kunnen door de districts-commissarissen worden geraadpleegd over zaken tot het plaatselijk beheer of welzijn betreffende. Aan verder gaande proefnemingen, zooals die in het Voorloopig Verslag verlangd worden, legt het Regeeringsreglement geen beletsel in den weg.

Aan den kolonialen wetgever droeg art. 115 van het Regeeringsreglement op te beoordeelen waar behoefte aan plaatselijke instellingen zich zou voordoen en in die behoefte te voorzien. Stelt de ondergeteekende thans voor in art. 115 evenals in andere artikelen niet langer van koloniale maar van algemeene verordeningen te spreken, ook hier geschiedt dat niet omdat hij meenen zou, dat de koloniale wetgever niet de eerstgeroepene zou zijn; zoo ergens is deze het op dit stuk, waarop zoo veel kennis van den plaatselijken toestand tot juist oordeelen wordt vereischt. Niet anders beoogt de voorgestelde wijziging dan boven alle twijfel te verheffen dat de hoogere wetgever heeft op te treden, wanneer het bijken mocht dat de koloniale wetgever te kort schoot.

Is de koloniale wetgever, die tot dusver onder de werking van het bestaande Regeeringsreglement niets in de richting van art. 115 heeft verricht, in dit opzicht in zijne taak te kort geschoten? Ook van den kant van Suriname's ingezetenen is van een wensch naar plaatselijke instellingen niet gebleken; gebruik te maken van het recht van petitie, bij art. 9 aan ieder in Suriname toegestaan, had, zoo de wensch bestond, voor de hand gelegen. In het Voorloopig Verslag wordt vermeld, dat nog onlangs in Beneden-Commewijne eene vergadering van

planters heeft plaats gehad, waarin besloten werd tot verbetering van den landsecommunicatieweg een deel van de benoodigde uitgaven op zich te nemen. Ditzelfde heeft zich in den laatsten tijd herhaaldelijk ook elders voorgedaan. De ondergeteekende ziet daarin even als de leden, die er op wezen, een teeken dat belanghebbenden wel bereid zijn zich voor plaatselijke belangen opofferingen te getroosten. Ook bij die gelegenheden heeft zich echter geen verlangen naar plaatselijke instellingen geopenbaard; blijkbaar was men er mede tevreden, dat de Regeering bereid was het werk, dat men wilde zien tot stand komen, op zich te nemen en in overleg met degenen, die tot de kosten zouden bijdragen, uit te voeren. Door de leden, die in het Voorloopig Verslag voor plaatselijke instellingen ijverden, wordt dus verondersteld, dat niet alleen de koloniale wetgever, maar ook de ingezetenen der kolonie te dien opzichte een bestaand belang voorbij zouden zien. Wordt daarvan ook het bewijs geleverd? De ondergeteekende meent dat te moeten betwijfelen; er wordt niet aangetoond dat er voor plaatselijke instellingen reeds een arbeidsveld zou zijn, vdoende om ze reden van bestaan te geven. Waar in het Verslag over de inkomsten, waaruit de plaatselijke besturen zouden hebben te putten, wordt gesproken, wordt afstand van een deel der koloniale belastingen aanbevolen; daar zou tegenover moeten staan het overbrengen van een evenredig deel der uitgaven op de schouders van dezelfde besturen, wilde men het subsidie van het Rijk niet doen klimmen; men neemt dus aan, dat de aangelegenheden, waarin dat deel der uitgaven voorziet, onder de plaatselijke huishouding zoude gebracht worden. Welke aangelegenheden zouden daarvoor echter onder de tegenwoordige omstandigheden in aanmerking kunnen komen? Genoemd worden zij niet; gaat men de begrooting na, dan komt men, meent de ondergeteekende, tot de slotsom dat ze daarop al eene zeer kleine plaats innemen. Uit het in het Voorloopig Verslag voorkomende is verder de meening op te maken dat domeinen, inzonderheid bosschen, onder het beheer van plaatselijke besturen beter zouden varen. „Het belang der besturen” — zoo wordt aangevoerd — „zou meebrengen die gronden en bosschen zoo spoedig mogelijk te ontginnen of te exploiteeren, waardoor niet alleen de algemeene vervaart zou worden bevorderd, maar ook meer kennis omtrent den aard en de waarde der gronden zou worden verkregen.” Wat zouden echter — mag gevraagd worden — plaatselijke besturen meer kunnen doen dan het Koloniaal Bestuur, dat thans evenveel belang bij de zaak heeft, om tot eene behoorlijke ontginning of exploitatie te komen? Van particulieren ondernemingsgeest, beschikende over de noodige arbeidskrachten en over het benoodigde kapitaal, zal de ontginning moeten uitgaan; meer dan het centraal bestuur zullen plaatselijke besturen wel niet vermogen om die factoren naar Suriname te trekken. Van plaatselijke instellingen wordt eindelijk verwacht dat „veel van hetgeen nu ongedaan blijft tot uitvoering zou komen.” Dat zou dan ten koste van de plaatselijke belanghebbenden dienen te geschieden. Zijn deze genegen voor zaken, die thans ongedaan blijven, de noodige offers te brengen? Van eene bevestigende beantwoording van die vraag door belanghebbenden zelve is nog niet gebleken.

Meent de ondergeteekende, met het oog op dit een en ander, dat niet is aangetoond, dat het oogenblik voor den Rijkswetgever zou gekomen zijn om verder te gaan dan art. 115 van het Regeeringsreglement deed door den weg tot het invoeren van plaatselijke instellingen te openen, in ieder geval zou het zijns inziens niet aangaan deze in het Regeeringsreglement te gaan organiseeren of regelen. Aan hare natuurlijke ontwikkeling, zooals de zoo eigenaardige toestanden in Suriname die zullen meebrengen, behoort de vrije loop te worden gelaten. De wetgever, die art. 115 in het Regeeringsreglement bracht, meende dat men toen niet verder mocht gaan omdat men de toekomst niet mocht binden. Ook thans zou dat nog niet gerechtvaardigd zijn.

In één opzicht is genoemd artikel echter te eng geworden. Het spreekt alleen van de indeeling van Suriname in districten en gemeenten. Suriname is een

polderland; zijn landbouw is in hooge mate van kunstmatige afwatering afhankelijk. Een groot werk is op dit oogenblik in onderzoek, dat in de eerste plaats aan eene aanzienlijke uitgestrektheid grond ten goede zou komen, door daaraan eene goede loozing te verschaffen; voor de hand ligt de wenschelijkheid eener regeling, die de kosten van dat werk, althans voor een deel, ten laste van den grond, die er door gebaat zou worden, brengen zou en evenzoo de kosten, noodig om het werk te onderhouden en er partij van te trekken; dat schijnt de oprichting van een waterschap aan te bevelen; ook elders zal die maatregel wat vroeger of later aan de orde moeten komen. Mitsdien wordt voorgesteld in art. 115 naast districten en gemeenten en op denzelfden voet ook waterschappen op te nemen.

§ 4. De ondergeteekende zou geene vrijheid kunnen vinden tot een voorstel om te bepalen dat het doen van onderzoekingen omtrent de natuurlijke gesteldheid der kolonie behoort tot de taak van het Koloniaal Bestuur. Hoe men ook over de kosten, die zulk eene bepaling zou meebrengen, en het nut, dat er tegenover zou staan, moge denken, daarover zal men het wel eens moeten zijn dat zekerheid daaromtrent niet bestaat. Met het oog daarop zou het niet aangaan het Bestuur te binden, maar moet vrijheid worden gelaten om naar omstandigheden te beoordeelen wat een goed beleid vordert.

§ 5. Indien zich de wenschelijkheid deed gevoelen om nog andere Surinaamsche ambtenaren dan thans reeds bij Koninklijk besluit worden benoemd, op gelijke wijze te benoemen, zou art. 35 van het Regeeringsreglement daartoe alle gelegenheid laten. Aan eene wijziging van dat artikel bestaat, naar het voorkomt, geen behoefte, en eene wijziging, die aan de Koninklijke benoemingen eene groote uitbreiding gaf, zou de ondergeteekende meenen te moeten ontraden. Het gezag van den Gouverneur moet hoog gehouden worden, en dit brengt mede, dat in den regel de ambtenaren in de kolonie van hem hunne benoeming ontvangen. Afwijkingen van den regel zijn slechts te rechtvaardigen waar men te doen heeft met betrekkingen, die een bijzonder gewicht hebben, of bij wier uitoefening onafhankelijkheid van den Gouverneur op den voorgrond staat.

Gaarne erkent de ondergeteekende, dat het een voordeel voor de kolonie zou zijn wanneer men in de vervulling van sommige betrekkingen kon voorzien door detachering van personeel uit Nederland. Het denkbeeld is herhaaldelijk in overweging genomen, maar voor uitvoering niet goed vatbaar geoordeeld. De inrichting van den dienst hier te lande laat niet toe dat ambtenaren voor eenige jaren daaraan worden onttrokken, met de zekerheid dat zij na verloop van dien tijd weder kunnen geplaatst worden op zoodanige wijze, dat zij door hunne detachering bij den kolonialen dienst niets verliezen. Het is bovendien uitermate twijfelachtig, of men juist die ambtenaren, op wier diensten in de kolonie prijs zou zijn te stellen, genegen zou vinden om hun bestaan voor eenige jaren naar de kolonie te verplaatsen. Al werden de detacheringen door de financiële voorwaarden aantrekkelijk gemaakt, men zou hiermede toch niet zóóver kunnen gaan dat alle bezwaren gecompenseerd werden, die voor menigeen verbonden zijn aan den tijdelijken overgang in kolonialen dienst.

§ 6. De ondergeteekende ziet geen reden om eene verandering te brengen in art. 61 van het Regeeringsreglement, volgens hetwelk de gouvernements-secretaris lid van den Raad van Bestuur kan zijn.

Het is waar dat die ambtenaar, zooals het Voorloopig Verslag zegt, de medewerker en de raadsman van den Gouverneur moet zijn, terwijl hij, lid van den Raad van Bestuur zijnde, in die qualiteit zelfstandig en onafhankelijk heeft te oordeelen en zoo noodig zijn gevoelen moet handhaven ook tegenover de zinswijze van den Gouverneur. Maar dit is immers evenzeer het geval bij de andere ambtenaren, die in den Raad van Bestuur zitting hebben. Ware dit een bezwaar, dan zou het tegen de geheele instelling van den Raad van Bestuur gelden.

Rekening houdende met hetgeen de ondervinding heeft geleerd, kan de ondergeteekende het echter niet als een bezwaar aanmerken. Is de gouvernements-secretaris een man, die door kennis en karakter uitmunt en een goeden blik in zaken van bestuur en wetgeving heeft, dan kan het zeer gewenscht zijn hem in den Raad van Bestuur te doen zitting nemen, niet alleen als secretaris, maar ook als lid, met dezelfde bevoegdheden, met hetzelfde recht om zijn gevoelen te doen gelden, als de andere leden. De nuttige werkring van den Raad van Bestuur kan daardoor slechts worden bevorderd.

Evenmin acht de ondergeteekende het noodig om art. 80 van het Regeeringsreglement in dien zin te wijzigen, dat de Gouverneur bij de benoeming van den voorzitter en van den onder-voorzitter der Koloniale Staten gebonden zou worden aan eene voordracht van het college. Zijns inziens zou in zoodanige voordracht geen betere waarborg voor goede benoemingen te vinden zijn dan in eene vrije keuze van den Gouverneur.

Of het denkbeeld, om alle vonnissen van het Hof van Justitie in strafzaken aan cassatie door den Hoogen Raad te onderwerpen, hetzij principieel, hetzij uit een opportunistisch oogpunt goed te verdedigen zou zijn, meent de ondergeteekende te moeten betwijfelen. Hij acht het echter niet wenschelijk ten aanzien van dit punt thans te anticipeeren op eene eventueele herziening van de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* n°. 36).

Art. 1. Tegen de in het Voorloopig Verslag aanbevolen verplaatsing van de aanhaling van het Staatsblad heeft de ondergeteekende geen bezwaar, en zij is blijkens de Nota's van Wijzigingen bewerkstelligd. Hij zou het echter verkeerd achten melding te maken van de wijziging, welke het Regeeringsreglement heeft ondergaan bij de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 90). Dit zou zijn aan te bevelen wanneer art. 1 luidde: „De wet van 31 Mei 1865 ondergaat de volgende veranderingen”; maar het artikel zegt: „De hieronder vermelde artikelen der wet van 31 Mei worden gewijzigd”, en daar onder die artikelen niet voorkomt het in 1884 gewijzigde art. 5, is er geen reden om de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 90) aan te halen.

Art. 2. Er moest eene uitdrukking gezocht worden, welke alle voorschriften omvat, in de kolonie algemeen verbindende kracht hebbende, die art. 3 van het Regeeringsreglement heeft willen samenvatten. De ondergeteekende heeft geen betere uitdrukking weten te vinden dan „wettelijke voorschriften”, welke ook voorkomt in art. 161 der Grondwet.

Besluiten van den Gouverneur, houdende bijzondere maatregelen, en Koninklijke besluiten en beschikkingen als bedoeld in art. 22 sub *d* van het Regeeringsreglement, hebben inderdaad een geheel ander karakter dan de wettelijke voorschriften, bedoeld in art. 2 van het wetsontwerp. Zij zijn te beschouwen als administratieve voorschriften.

De ondergeteekende kan niet toegeven dat in den derden regel van voornoemd art. 22 sub *d* de woorden „algemeene verordeningen” onveranderd zouden kunnen blijven, want de Gouverneur moet ook tot straf vervolgbaar zijn wanneer hij nalaat uitvoering te geven of te doen geven aan de wettelijke voorschriften genoemd sub 1. en 3. van het voorgedragen art. 3 van het Regeeringsreglement.

Art. 3. Al is in de Memorie van Toelichting de meening te kennen gegeven dat, ingevolge art. 61 der Grondwet, waar de wetgever niet de regeling van koloniale aangelegenheden aan zich trekt, de bevoegdheid om te regelen niet aan eene andere macht kan worden opgedragen met uitsluiting van de Koninklijke bevoegdheid, de ondergeteekende erkent dat er ook voor eene andere opvatting, die hare voorstanders heeft gevonden tijdens de behandeling van het Regeeringsreglement en blijkens het Voorloopig Verslag ook nu door sommige leden is verdedigd, veel te zeggen is. Het schijnt hem echter niet noodig verder uit te weiden over de quaestie, wat de wetgever met het oog op art. 61 der Grondwet zou mogen bepalen. Van meer practisch belang is de vraag, wat de

wetgever behoort te bepalen, en de ondergeteekende meent uit het Voorloopig Verslag te mogen afleiden dat de oplossing, aan die vraag gegeven in art. 5 van het voorgedragen wetsontwerp, geen bestrijding ondervonden heeft.

De vervanging van de woorden: „wetten, die... voor de kolonie gemaakt of voor haar verbindend zijn” door de woorden: „wetten, die... voor de kolonie gemaakt of voor haar toepasselijk verklaard zijn”, beoogt niets anders dan eene verbetering van redactie. Wanneer men zegt: „De wettelijke voorschriften, in de kolonie geldig, zijn... de wetten, die... voor haar verbindend zijn”, klinkt dit als eene tautologie. En in de woorden: „wetten... voor de kolonie gemaakt of voor haar verbindende” ligt eigenlijk ook eene tautologie, want eene wet, waarin overeenkomstig art. 122 der Grondwet is uitgedrukt dat zij voor de kolonie verbindend is, is metterdaad eene wet, die voor de kolonie is gemaakt.

Art. 4 van het oorspronkelijk wetsontwerp is, naar aanleiding van de opmerking dienaangaande in het Voorloopig Verslag, in het gewijzigd wetsontwerp opgenomen als art. 5, terwijl art. 5 van het oorspronkelijk wetsontwerp nu art. 4 van het gewijzigd wetsontwerp is geworden.

Dat in dit laatste artikel geen wijziging van art. 151 van het Regeeringsreglement is opgenomen, achtten sommige leden bedenkelijk, omdat daaruit zou volgen dat altijd eene koloniale verordening tot het sluiten eener leening noodig is, en dat dus de Wetgevende Macht onbevoegd zou zijn daartoe het initiatief te nemen.

Hoewel de Rijkswetgever het, zoo het noodig bleek, altijd in zijne macht zou hebben op te treden, gelooft toch ook de ondergeteekende bij nader inzien dat aan zijn initiatief in art. 4 eene plaats behoort te worden ingeruimd; het geval kan zich voordoen dat de koloniale wetgever te kort schiet in het verordenen van eene leening, die in het belang van een goed bestuur wordt gevorderd; dat geval behoort te worden voorzien. Eene gewijzigde redactie van art. 151 wordt mitsdien voorgesteld.

Art. 7. Waar de wet zegt dat iets geschieden zal „in afwachting van de beslissing des Konings”, wijst zij, naar het voorkomt, duidelijk genoeg aan dat de Koning eene beslissing zal hebben te nemen. De redactie van de alinea, waarin de aangehaalde woorden voorkomen, is uit de bestaande wet overgenomen en vereischt naar de meening van den ondergeteekende geen verbetering.

De vraag, naar aanleiding van de laatste alinea gedaan, is in het Voorloopig Verslag zelf reeds beantwoord.

Art. 10. De ondergeteekende meent in de Memorie van Toelichting duidelijk te hebben aangetoond dat er inderdaad overwegende redenen zijn om eene verandering te brengen in de bepalingen, bij het Regeeringsreglement ten aanzien van den procureur-generaal gemaakt. Zijn voorstel heeft bij sommige leden geen instemming gevonden, o. a. omdat het in strijd is met hetgeen bij de behandeling van het Regeeringsreglement is gezegd over het standpunt van den procureur-generaal in de kolonie. Maar in de Memorie van Toelichting is juist betoogd dat — en waarom — het destijds aangevoerde niet was vol te houden. Waar niet de minste reden bestaat om aan te nemen dat de man, die belast wordt met de functiën van ambtenaar van het openbaar ministerie, tevens altijd de man zal zijn die het meest geschikt is om de functiën van ondervoorzitter van den Raad van Bestuur te vervullen en in zekere gevallen tijdelijk het bestuur over de kolonie te voeren, zou het met de belangen der kolonie bezwaarlijk zijn te vereenigen dat men de bestaande regeling handhaafde, nu de gelegenheid zich aanbiedt om haar te veranderen. Doet zich de omstandigheid voor dat de procureur-generaal tevens het meest geschikt is voor de andere functiën, hierboven bedoeld, dan kan hij daarmede worden belast. Wordt hij niet daarmede belast, dan zal dit niets behoeven te kort te doen aan zijn prestige als procureur-generaal, hetwelk hij aan zijne geschiktheid voor deze betrekking behoort te ontleenen. Uitsluitend daaraan

moet hij zijn prestige ontleenen, en dus ook niet aan eene wettelijke bepaling, die den Gouverneur onbevoegd maakt om hem te schorsen. Zulk eene bepaling kan niets goeds uitwerken, doch wel aan misvattingen en wanverhoudingen bevorderlijk zijn.

In de meening van sommige leden, dat de procureur-generaal regeeringsfunctiën uitoefent omdat hij aan het hoofd staat van de rechterlijke en administratieve politie, kan de ondergeteekende niet deelen. Als hoofd van de politie staat de procureur-generaal onder de regeering, maar neemt hij daaraan geen deel. In dit opzicht is, zooals in de Memorie van Toelichting reeds werd opgemerkt, zijne positie te vergelijken met die van de procureurs-generaal bij de hoven hier te lande, die als directeuren van rijkspolitie fungeren.

Art. 17. De ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur hebben in die qualiteit ten aanzien van den Gouverneur een ander standpunt dan de procureur-generaal als zoodanig. Zij zitten met den Gouverneur in hetzelfde college en moeten daarin niet als ondergeschikten van den Gouverneur werkzaam zijn, maar geheel zelfstandig adviseeren en stemmen. Met hunne verhouding tot den Gouverneur is het, naar de ondergeteekende meent, geenszins in strijd dat de Gouverneur de bevoegdheid mist om hen te schorsen. En te hunnen aanzien zal zich bezwaarlijk het geval kunnen voordoen, waarop in de Memorie van Toelichting gedoeld werd bij de bespreking van de noodzakelijkheid om den Gouverneur de bevoegdheid te geven om den procureur-generaal en den administrateur van financiën te schorsen, namelijk dat er periculum in mora kan zijn en het gemis der bevoegdheid tot schorsing den Gouverneur buiten staat kan stellen het bestuur naar behooren te voeren. Bij ambtenaren van het uitvoerend gezag, als de procureur-generaal en de administrateur van financiën, laat zich zulk een geval denken, maar niet bij leden van een college, schier uitsluitend tot adviseeren geroepen.

Art. 19. Wanneer men de vrees koestert dat de invloed der Regeering in de Koloniale Staten op bedenkelijke wijze zoude worden verzwakt bij aanneming van het voorstel om niet langer vier leden van dat college door den Gouverneur te doen benoemen, veronderstelt men het bestaan van een toestand, die in werkelijkheid nooit heeft bestaan, want inderdaad heeft, zoo als zeer terecht in het Voorloopig Verslag is opgemerkt, de ondervinding volstrekt niet aangetoond dat de door den Gouverneur benoemde leden voor de Regeering een steun zijn. Waarom zou men dat ook eigenlijk van hen verwachten? Hunne taak is dezelfde als die van de door de kiezers gekozen leden van de Koloniale Staten, en ligt het niet voor de hand dat zij, om zelfs den schijn te ontgaan dat de benoeming door den Gouverneur hen iets minder onafhankelijk, iets minder vrij in de uiting van hun gevoelen zou maken dan de gekozen leden, eerder geneigd zullen zijn om zich krachtig te betoonen waar zij van bedenkingen, dan waar zij van ingenomenheid met de voorstellen des Bestuurs kunnen doen blijken? Zou het wel menschkundig zijn iets anders te veronderstellen? Wat hiervan zij, in Suriname is het stelsel, om een gedeelte van de Koloniale Staten door den Gouverneur te doen benoemen, gebleken niet te leiden tot het doel dat daarmede beoogd werd, en geen enkel voordeel, maar wel nadeelen op te leveren, zoodat het alleszins wenschelijk is daarmede te breken en alle leden der Staten in dezelfde, zuivere, positie te brengen door hen allen op gelijke wijze te doen verkiezen. Wordt tevens art. 72 van het Regeeringsreglement in den voorgestelden zin gewijzigd, zoodat de ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur niet meer zitting kunnen hebben in de Koloniale Staten, dan zal de geheele toestand zuiverder worden en het geval zich niet meer behoeven voor te doen, dat een gedelegeerde van den Gouverneur in die qualiteit een voorstel heeft te verdedigen waartegen hij als lid der Staten meent oppositie te moeten maken. Door zijne gedelegeerden moet de Gouverneur invloed in de Staten hebben, en

hij zal door hen beter gediend kunnen worden onder het nu voorgedragen stelsel dan onder het stelsel, dat tot dusver gegolden heeft.

Art. 20. Ook de ondergeteekende acht het wenschelijk dat de hoofdlijnen van de regeling van het kiesrecht in het Regeeringsreglement vastgelegd blijven.

Art. 21. Het aantal kerkgenootschappen in Suriname is niet grooter dan in Nederland, en kan dus geen motief opleveren om voor de kolonie de uitsluiting van geestelijken en bedienaren van den godsdienst uit het vertegenwoordigend lichaam te handhaven, waar die voor Nederland bij de laatste herziening der Grondwet is opgeheven. Ook ziet de ondergeteekende geen overwegenden grond daartoe in de vrees dat de godsdienst in den strijd der partijen zal worden gemengd wanneer ook geestelijken en bedienaren van den godsdienst in het vertegenwoordigend lichaam zitting kunnen hebben.

De ondergeteekende erkent het gewicht der beschouwingen, in het Voorloopig Verslag aangevoerd ten betooge van de wenschelijkheid om den voorzitter en de leden van het hof van justitie, zoomede den procureur-generaal, uit te sluiten van het lidmaatschap der Koloniale Staten. Die uitsluiting heeft echter dit bezwaar, dat de keuze van geschikte vertegenwoordigers, in eene kolonie waar die keuze toch al niet te ruim is, er zeer door zou worden beperkt. Rechtskennis, niemand zal het betwisten, is in een vertegenwoordigend lichaam een zeer te waardeeren — of liever een onmisbaar — element. De bedoelde uitsluiting zou licht ten gevolge kunnen hebben, dat dit element in de Koloniale Staten kwam te ontbreken of slechts gebrekkig te voorschijn trad. Dit practisch bezwaar houdt den ondergeteekende terug van het voorstellen der aanbevolen wetswijziging, waarvoor hij overigens in theorie veel te zeggen vindt.

Art. 24. Het is nauwelijks te denken dat de vraag, of er termen zijn om den procureur-generaal of den administrateur van financiën te schorsen, ooit vatbaar zou worden gevonden voor telegraphische behandeling; maar zelfs al kon met weinige woorden de noodzakelijkheid eener schorsing zóó duidelijk worden gemaakt, dat van het Opperbestuur in redelijkheid zou kunnen worden gevorderd dat het eene beslissing op een telegram voor zijne verantwoording nam, dan zou toch met de telegraphische correspondentie nog wel eens meer tijd verloren kunnen gaan dan in het belang der kolonie wenschelijk te achten ware. Is het niet noodig onmiddellijk te handelen, is er tijd en in het gegeven geval mogelijkheid om met het Opperbestuur in telegraphische correspondentie te treden, dan behoeft er ook van eene schorsing geen sprake te zijn, want dan kan de betrokken ambtenaar voor ontslag worden voorgedragen. Immers het ligt voor de hand, dat een voorstel tot schorsing geen mindere toelichting vereischt dan een voorstel tot het verlenen van ontslag. De eene maatregel is niet minder gewichtig dan de andere, en juist daarom mag men er op rekenen, dat de Gouverneur niet dan in het geval van volstreckte noodzakelijkheid tot de schorsing zal overgaan. Zijne verantwoordelijkheid voor den maatregel is ook niet minder groot, ja eerder nog grooter, wanneer hij dien per telegram van het Opperbestuur provoceert dan wanneer hij dien zelf neemt, want in het eerste geval vordert hij van het Opperbestuur een onbegrensd vertrouwen in de voorstelling, die hij van de zaak geeft.

Het schijnt den ondergeteekende niet noodig ten aanzien van den procureur-generaal en den administrateur van financiën te bepalen wat in art. 95 van het Oostindische Regeeringsreglement ten aanzien van den president, de vice-presidenten en de leden van het Hooggerechtshof is bepaald, namelijk dat zij in geval van schorsing, desverkiezende, door toekenning van verlofs-traktament en vrijen overtocht in de gelegenheid worden gesteld om zich in Nederland te gaan verantwoorden. Het Indische voorschrift houdt verband met de betrekkelijke onafzetbaarheid van hen, die in het hoogste rechterlijk college zitting hebben. Nafolging daarvan ten

opzichte van de genoemde Surinaamsche hoofdamtbenaren zou tot verkeerde opvattingen omtrent hun ambtelijk standpunt, omtrent hunne verhouding tot den Gouverneur, aanleiding kunnen geven. Naar de meening van den ondergeteekende verdient het de voorkeur aan het Opperbestuur over te laten om, desverkiezende, den geschorsten ambtenaar naar Nederland te doen komen alvorens nopens zijn ontslag te beslissen. Eene bepaling in de wet wordt hiervoor niet vereischt.

Art. 35 van het Surinaamsche Regeeringsreglement zegt: „De Gouverneur benoemt, schorst en ontslaat alle ambtenaren in de kolonie, wier benoeming, schorsing of ontslag niet door den Koning aan zich voorbehouden of bij algemeene verordeningen aan anderen opgedragen is”. Wanneer nu uit de artt. 131 en 146 de bepaling, die de bevoegdheid tot schorsing vanden procureur-generaal en van den administrateur van financiën aan den Koning voorbehoudt, vervalt, komt die bevoegdheid ingevolge art. 35 aan den Gouverneur toe. Eene nadere toekenning van die bevoegdheid is dus onnoodig.

II. *Wijziging van het Regeeringsreglement voor Curaçao.*

Aan de leden, die het zonderling noemden dat op het eiland Curaçao de leden van den Kolonialen Raad door den Koning worden benoemd, terwijl op de eilanden Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba de landraden door de stemgerechtigde ingezetenen worden gekozen, zou de ondergeteekende willen vragen of zij wel genoeg gelet hebben op het verschil tusschen de functiën van den Kolonialen Raad en van de landraden. De landraden vormen met den gezaghebber het plaatselijk bestuur op een eiland; de Koloniale Raad daarentegen werkt voor de geheele kolonie. Liet men de leden van den Kolonialen Raad kiezen door de ingezetenen van het eiland Curaçao, de ingezetenen der andere eilanden zouden zich niet zonder reden er over beklagen dat aan een deel der kolonie eene soort van suprematie over de andere deelen gegeven werd. En tegen eene samenstelling van den Kolonialen Raad door verkiezingen op alle eilanden doen zich practische bezwaren gelden. Intusschen zou de ondergeteekende gaarne het verlangen naar kiesrecht, dat zich in den laatsten tijd op Curaçao geopenbaard heeft, bevredigen. Hij is hierover in overleg met den Gouverneur. Gelukt het eene aannemelijke regeling te ontwerpen, dan zal ter zake een afzonderlijk wetsvoorstel kunnen worden gedaan.

Dat het thans geldend stelsel van vervulling van in den Kolonialen Raad ontstaande vacatures neder komt op coöptatie, kan niet worden toegegeven. Wel is is waar wordt bij de benoemingen meestal de aanbeveling van den Kolonialen Raad gevolgd, zooals natuurlijk is indien, gelijk art. 73 van het Regeeringsreglement veronderstelt, het college inderdaad het best advies geeft over de vervulling van vacatures in zijn midden, doch het oordeel der Regeering is vrij, en het geval heeft zich dan ook wel voorgedaan dat een ander lid benoemd is dan de Koloniale Raad had gewenscht. Op den Gouverneur rust de taak om de aanbeveling met de meeste nauwgezetheid aan het algemeen belang te toetsen en het Opperbestuur omtrent de keuze, die te doen valt, volledig voor te lichten.

Klachten over de rechtstoestanden op de kleinere eilanden der kolonie Curaçao zijn bij de Regeering niet ontvangen, en de ondergeteekende beschikt niet over de noodige gegevens om te kunnen oordeelen over de juistheid van hetgeen dienaangaande vermeld is in het dagblad, waarnaar het Voorloopig Verslag verwijst. Het is echter een feit, dat op die eilanden de rechterlijke functiën veelal worden waargenomen als bijbetrekking door niet-rechtsgeleerden. Bij de bestaande rechterlijke organisatie is dit ook wel onvermijdelijk, want hare toepassing met speciaal rechtskundig personeel zou uitgaven vereischen, geheel ongeëvenredigd aan de financieele krachten der kolonie en aan de beteekenis der rechtsbedeeling op de bedoelde eilanden. Naar de meening van den ondergeteekende verdient het echter overweging of niet eene meer practische rechterlijke inrichting is te

maken, die eene betere rechtsbedeeling verzekert zonder te hooge uitgaven te vorderen, en hij heeft reeds stappen gedaan om daaromtrent de noodige voorlichting te erlangen. Die zaak is echter te behandelen geheel afgescheiden van de voorgedragen wijzigingen van het Regeeringsreglement.

De Minister van Koloniën,
v. DEDEM.

(25. 2.)

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN IN HET
WETSONTWERP. (Suriname.)

1°. In de beweegreden en in artikel 1 worden de woorden „(Staatsblad n°. 55)” verplaatst achter de woorden „31 Mei 1865”.

2°. Artikel 4 wordt artikel 5 en artikel 5 wordt artikel 4.

3°. Achter artikel 22 (nieuw) wordt ingelascht een nieuw:

Artikel 23.

Artikel 115 wordt gelezen:

De verdeeling der Kolonie in districten, gemeenten en waterschappen, de samenstelling, inrigting en bevoegdheid der districts-, plaatselijke en waterschapsbesturen, mitsgaders al hetgeen betreft de politie van land en stad, wordt geregeld bij algemeene verordening.

4°. In het voorgestelde artikel 4 (nieuw), 1ste alinea vervalt artikel 115.

5°. Artikel 23 (nieuw) wordt artikel 24 en artikel 24 (nieuw) wordt artikel 25.

6°. Achter artikel 25 (nieuw) wordt ingelascht:

Artikel 26.

Artikel 151 wordt gelezen:

Geldleeningen ten laste der kolonie kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van koloniale verordeningen, goedgekeurd bij de wet.

7°. Artikel 25 (nieuw) wordt artikel 27.

(25. 3.)

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGINGEN IN HET
WETSONTWERP. (Curaçao.)

1°. In de beweegreden en in art. 1 worden de woorden „(Staatsblad n°. 56)” verplaatst achter de woorden „31 Mei 1865”.

2°. Artikel 4 wordt artikel 5 en artikel 5 wordt artikel 4.

3°. Achter artikel 22 (nieuw) wordt ingelascht een nieuw

Artikel 23.

Artikel 172 wordt gelezen:

Geldleeningen ten laste der kolonie kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van koloniale verordeningen, goedgekeurd bij de wet.

4°. Artikel 23 (nieuw) wordt artikel 24.

(25. 4 en 5.)

GEWIJZIGDE ONTWERPEN VAN WET.

(Worden niet in de Bijlagen opgenomen.)